Փոխջը ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի. — Տարեկան բաժանորդագինն է երկու ես կես արծաթ Մեճիտ կանխիկ վճարելի, թէ՛ մայրաքաղաքին ես իր արուարձանաց ես թէ՛ գաւառաց համար: — Վեց ես երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի: — Հատը 40 փարայ է, ես կը գտնուի մասնաւորապես Պանչէ-Գաբռա. գրավաճառ ես գրավաճառ. Նշան աղային իանուքը: — Ծանուցմանց տողը 3 դրչ. է մէկ անգամի համար: Աւելի աժան կ'ըլլայ աւելի անգամներու համար:

ՀԱՍՑԷ

Ս.ռ. Տճօրէն—Տէր Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

Պալըգ—Բազար Նաֆիյէ խան վերի յարկ թիւ 16

ՓՈՒՆՋ

درعليه‌ده بالق پازارنده نافعه خاننده اوست قائده

١٦ نومرولى اوطه‌ده «پونچ» غزته‌سى صاحب امتيازى

همپارسوم آلاجاجيان

ADRESSE

H. S. ALADJADJIAN

Directeur du Journal Armenien

POUNTCH

16 Nafié—Han Balouk—Pazar 16

CONSTANTINOPLE

ԹԻՒ 2784 — ՇԱԲԱԹ — 1863—1866—1902 ԱՊՐԻԼ 20

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՋԻ

ԽԱՐԲԵՐԴ. 26 Մարտ 1902: — Հրմտպագէտները: — Դեռ հոս ու հոն կան ու կը մնան հայութիւն ծախողներ, որոնցմէ չատերը ահռելի դէմքերու տակ դիմակաւորուած՝ կրնան ան ու սարսափ պատճառել տխմար միտքերու, մանաւանդ հիւծած ու նուաղած հիւանդներու, ցուցնելով լեզուկնին ատոնց՝ խոլոր ու խոժոռ նայուածքով, կնճռած ճակատով ու ցցուած մազերով: Այս անխղճութեան գործերով կը յաջողին դրամ չորթել ազէտներէն ու անճարակներէն: Սրտի ամենախորին ցաւով կըսեմ թէ, մեր քահանայական դասակարգին մէջ ալ ուր՛ք ուր՛ք կան դժբաղդաբար հայութիւն ծախողներ, որոնք՝ դարան նստողի մը պէս անկիւնաւորուած՝ որսորդութիւն կընեն, մոնալով կամ գիտակցաբար զանց ընելով Աւետարանի ամենավսեմ պատուիրանութեան մէջ հաւատարմաբար ծառայելու հանդիսաւոր ուխտադրուժութիւնին: Իրենց դիմող հիւանդին կամ ախտաւորին վրայ փոխանակ գուրս մը բժշկութեան Աւետարան կարդալու և «Փարատեա» մ'ըսելու, հմայական սուտ ու պատիր միջոցներ ձեռք կառնեն, քանի մը փարա աւելի չափազանց կելու չհադիւտումով: — Հմայութեան սաստիկ սիրահար քահանայ մը, ինքզինք աւելի հոչակել տալու տենդէն բռնուած՝ ծանր վիճակի հասած հիւանդի մը դեռ երկու օր ևս ապրելու գուշակութիւնը կընէ ճիշդ ա՛յն պահուն, որ ատոն նոյն հիւանդին կողմէն ղրկուած մարդը կ'ոտիպէր ղինքն որ երթայ ու կենարար Ս. Խորհուրդէն հաղորդութիւն տայ կատարելապէս վտանգուած հիւանդին. բայց եռեւը դնացող ուղինքն թախանձող անմիտ մարդուկան ա՛ պատասխանը կուտայ թէ «գնա՛ չատ աճեղէ չէ՛, ատ հիւանդը տակա երկու օր ալ կապրի». բայց տե՛ս որ մեր բարեխիղճ քահանան մինչև խըրախճանքի սեղանէն չա՛տ դժուարաւ չմոռնանք ըսել՝ նաև տաք գլխով զատուած՝ հնդգ ի հնդգ կը մօտենար հիւանդին, նա այլ ևս իր իմացական կարողութիւնը բոլորովին կորուսած՝ մահուան արհաւիրքներուն մէջ էր: — Թաղաքի մէջ նոյն իսկ ծնած ու ապրած ուրիչ քահանայի մը պարագը: Մայր մը, իր հիւանդ մանկիկը դրկաց մէջ առած ու եկեղեցի բերած՝ քահանայէ մը բժշկութեան Աւետարան կարդալ կը խնդրէ քրիստոնէութեան տաք հաւատքով. քահանան չհամոզուելուն անմիջական դրդումով կը խոյանայ դէպ ի հիւանդասէր մայրը, ըսելով առնոյ թէ «ինչո՞ւ մեր առնը չբերիր, որ պահպանութեան գիր մը «նուազա» գրէի չոճուխին, որ չօտով առողջանար»: Պահպանութեան գիր ըսուածը, կը գրեն մէկ երկու տող անընթեռնլի գրերով, ու կը ծալլեն այդ թղթիկը եռանկիւնի ձեւով. հազար նազանքներ ընելէ ես ուզած դրամին տառնալէ ետք, կը յանձնեն զայն՝ բուռն փափաքով դիմողին, տալով պատուի թըղթիկան հետ նաև կարգ մը զարհուրելի մեկնաբանութիւններ: Մենք, այսու հանդերձ՝ իրաւունք չունինք ըսելու թէ ամէն քահանայ հմայող է. քնաւ իրաւունք չունինք ըսել թէ բոլոր պաշտօնեաները այդպիսի չհամոզութիւններու մէջ թաթխուած՝ չհատատուած թիւններ կը գործեն, ինչպէս մերթ ընդ ասած են միակողմանի գրողներէն ոմանք, առանց բացառելու. չսխալինք ըսելու թէ՝ կա՛մ չգիտնալով, և կա՛մ գիտնալ չուզելով. սակայն կան շատեր, որոնց միջավայրը թէև զուրկ պահած է պիրկնք գիտական այս ինչ ու այն ինչ ճիւղերն ուսանելէ, այլ նահապետի նման պատկառելի երեւոյթով ու ընոյթով մեծապէս գոհ կընեն իրենց հանդիպողները, ցոյց տալով անոնց՝ հիւրասիրութիւն, բարեմտութիւն ու քաղցրաբանութիւն: Վերջապէս եթէ համեմատութեան դնենք հմայողներն ու հմայութեան անգէտ հատատացողները, թէև այս վերջիններն ալ չեն կրնար իրենց տգիտութիւնը արդարացընել, քանի որ քիչ չատ լսած են և կը լսեն թէ՝ հմայութիւնը խաբեբայութիւն է, սակայն վերջին ատիճան դատապարտելի են գիտակցաբար գործող այդ խաբեբաները, որոնք դեռ հոս ու հոն կան ու կը մնան ի վնաս պարզամիտներու, և յարատ քրիստոնէութեան սրբազան կրօնքին: — Տեղւոյս Գաւառական Ժողովոյ անդամոց ընտրութեան համար մեծ փութաջանութիւն կայ: Թաղերէն ու գիւղերէն չատերը իրենց ընտրութիւնը կատարած ու ժողովականներն ընտրած են. մնացածներն ալ ընտրելու վրայ են. երբ ընտրուածներուն թիւը ամբողջանայ, կը յուսամք թէ՝ պատկառելի ժողով մը կը կազմուի, և այնուհետև օգտակար արուարձութիւններ կունենայ: Ա-ռած տեղեկութիւններուս նայելով՝ տեղւոյս Առաջնորդարանը ասկէ իբր 14-15 տարիներ առաջ Գաւառական ժողովոյ ընտրութիւն կատարած է. անկէ յարդ նոյն ժողովէն չենք գիտեր թէ քանիները մեռած, քանիները ողջ են, որոնք ըստ ինքեան կազմալուծեալ վիճակի մէջ էին:

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ. — 27 Մարտ 1902. — Ուղեւորութիւն մը: — Առտու մը, Մայիսի ծիծաղկուռ օրերուն պէս օր մը, ծննդավայրս վերադառնալու մտադրութեամբ, գացի վերջին մնաս բարովս ըսել մտերիմներուս: Եղանակը սիրուն էր և ճանապարհութեան յարմար: Բնութիւնը իր կենդանացուցիչ ազդեցութեամբ կը դործէր: Ձմեռուդի մը լրջոր պատրաստութեամբ կը հանիսի ուղեկիցներուս, որոնց հետ միասած էի պոնդուկի դրան առջեւէն իսկ. տաս վայրկեանի չափ անցած էինք Հալէպի կանոնաւոր ու լայն փողոցներէն, երբ հասանք նահապետի ծայրը դանուող, քաղաքին հոյակապ կիսաշուրակի մը վրայ չինուած հանրային ժամացոյցին քով, որ տասն և մէկ կը հընչէր: Աբեւը բնականներէն դուրս հանած էր բոլոր արարածները, ոմանցմէ ստուար թիւ մը կը կազմէր իդեալական սեռը: Կիւրակէ կամ տօն օրերը Հալէպ երկրորդ Բարիզ մը կը դառնայ՝ կարծես՝ հագուստ, կապուտաի, ձեւ ու տարազի մասին. իսկ դրած գլխարկնին կա՛մ դերմանացի ատամնիչներու պէս գլխնուն գագաթը կը ցցուէին և կա՛մ բեռնաւորուած էին 1-2 թըռչունի գունագեղ փետուրներով ու խոշոր, կեղծ, գունեղ ծաղիկներով: Փառն վայրկեանէ ի վեր կը չարունակէինք մեր ընթացքը՝ քաղաքէն դուրս երթալու համար: Սուլիական հողին՝ այդ մայր քաղաքին չէնքերն ալ ուշադրութիւնս չատ կը գրաւէին: Եւրոպական ճաշակով չինուած տուներուն մեծ մասը արտաքին փայլ մը կ'աւելցնէին ամիսեմատրանի ձեւով չինուած այդ գեղակերտ քաղաքին, ղոր առջի ըերան տեսնողին՝ տեղացիները զարդացած կարծելու յոյսը կուտայ: Բուսական հեռացած էինք քաղաքէն: Հասարակաց պարտէզներու մէջէն անցնող կառուղիի վրայէն կը քալէինք դէպ ի հիւսիս: Աբեւը տակաւ կը բարձրանար լուսաշող կամարին վրայ. ընտանի կենդանիներն ալ ընականներէն դուրս քշուած էին դաշտը. գիս ճամբու դնող ընկերակիցներուս հետ սիրոյ համբոյրներ փոխանակելէ վերջ՝ զիրենք ետ դարձնելով, արագութեամբ հեռացայ յուզուած ու տրտում: Վերջի պահուն երբ հեռվհեռէ քաղաքին ամենաբարձր արուարձաններուն դագաթներն իսկ կ'անհետանային տեսութենէս, աչքս սարսուռներ մը համակուած՝ յիշեցի Հալէպի մէջ երկու դարուններ անցուցած կեանքիս քաղցրագոյն վայելքներով պարուրուած՝ կլիմայական մթնոլորտին մէջ ապրիլս: Ու այսպէս յաջորդաբար երբ ուզեցի կը փորձէի երեւակայական բայց ոյժով մտաւոր մտմտուքներով, յանկարծ, մէկէ մը դրդուածի պէս ըսի «եթէ ուզեմ՝ նորէն կրնամ դառնալ, աւելի՛ որոշ աւելի՛ պատուաւոր դործի մը մէջ գտնուելու վստահութեամբ»: Հալէպէ հեռացած էինք բաւական: Իսկ ան-ման ախտոր յիշատակներով լցուած սիրտս, կարծես՝ հեռվհեռէ կ'ողեւորէր նոյն օրուան այնքան ժպտուն ու ծիծաղկուռ տեսարաններուն հանդէպ. մեղմօրօր սիւքը կը զովացնէր ամէն իր էն հեշտ վայելքները նուիրելով. ինչ կապուտին մէջէն սահող լուսավառ արեգը աւելի պայծառութեամբ՝ գիւղերուան մութ լերդին տապտուկը քաշող կենդանիներուն, բոյսերուն ու ծաղիկներուն, իր օգնութեան հանկիսը կ'աւետեր և զանազ կ'ոգեւորէր իր կենատու չորերը չռայլելով: Արձակ հովիտին ներս բնութեան քաղցր ներդաշնակութիւնը կը դողար: Սուրիական դաշտին տարածութեան մէջ մեր շուրջը, մօտն ու հեռուն կը տեսնէինք սիրուն, գեղեցիկ գիւղակներ ծառաստաններով ու մշակուած արտերով շրջապատուած: Համայն ընդարձակութեան վրայ փռուած էին ծաղկալից ու կանաչագեղ մարգեր, պարարտ արօտներ, ուր ընութեան ճոխ, սիրուն սեղանը պարզած էր իւր հմայքը պեպեջ ծաղիկներով, բուրմնատուէտ խոտերով՝ ամէն էակ զգըլխելու չափ: Ամէն ինչ բնական էր. ոչինչ կը տեսնուէր հոն գեղարուեստական աշխարհէն նկար մը նետուած: Եթերային անծայրածիր ընդարձակութեան մէջ ալ խաղը տեղւոյնէ տեսարանները կը պարզուէին, ամէն սրտի մէջ մեղմոյշ յուզումներ արթնցնելով՝ որոնք անկեղծ և նուիրական էին միանգամայն՝ ի տես թռչնակի գեղգեղանաց ու ճլվլուքին: Կանաչագեղ դաշտերու մէջ հօտաղը ցըրուած կ'արածուէր Արաբացի՝ գըլուխը պրիևա մ'անցուցած, հովիւներու հակոդութեան տակ, որոնցմէ մանիկ եղջիւրներուն վարհատպա, մարհատպին բարեւները փոխանակելով կ'անցնէինք: Ա՛յսպէս միշտ նոր, միշտ գեղեցիկ տեսարաններ դիտելով կ'ընթանայինք: Կէս օրուան ժամը 3՝ հասանք Հէսին գիւղ, որ մեր ճանապարհութեան առաջին օթեւանն եղաւ: Գիւղին տներն իրենց այլազան դիրքով մեր ուշադրութիւնը կը գրաւէին. տանիքները՝ դարձուած կողովի մը նմանութեամբ չինուած էին ապխտով կարմրակապ. և ինձ կը յիշեցնէին Կրէօլանտացի բնիկ ժողովրդին բնակարանները, որոնք նոյն ձեւով չինուած են եղեր: Սակայն գիւղը ըստ բաւականի հաճոյալի կերեւար՝ շրջապատուած ծառաստաններով ու կանաչազարդ այգիներով, որոնք չահու դիտաւոր աղբիւր մը կը կազմեն տեղացւոց համար: Գիւղը ա-ռաս բուսականութեան կողմանէ նշանաւոր է. պարտէզները՝ ուր այցելեցինք, խիստ հմայիչ տեսք մ'ունէին՝ զարդարուած ջրհան մեքենաներով: — Գիւղը կը պատկանի ընիկ Հալէպցի հարուստ Թուրքի մը, որ բաւական դրամ ծախսած է՝ մեր իջեւանած մեծ պանդոկին չինութեան համար: Զմուռնայի կողմերը յիշել որ գիւղը առատ ջրականութեան շնորհիւ ունի բերնէն բերնի ընդարձակ արտեր ալ: Տեղացւոց լեզուն արաբերէն է: Այն գիւղերը Հէսին գիւղը անցուցինք: Ծաղրդառատուն արշալոյսի բացուելուն պէս սկսանք չարունակել մեր ճամբան. յուրտ օդ մը մնեցուց զմեզ մինչև արեւածագը. ճամբորդութեան այդ օրը խիստ անհանգիստ էր. մէկ կողմէ գիշերի յուրտը, միւս կողմէ տխուր մտածկոտութիւն մը՝ որ շարունակ կը պատեր ուղեղս, պատճառ եղած էին անձնապէս թեթեւ տկարութեանս: Տխրութեանս գըլխաւոր պատճառը եղած էր բաղդին մէկ հարուածը, որ վերջնականապէս բաժնած էր զիս մէկ սիրելի եղբօրմէս, որուն մահուան գոյժը քանի մ'օր առաջ հաղորդած էին ինձ հեռագրով: — Դաշտագետները՝ ուսկից անցան այն օրը, չատերը մշակուած էին և արգասաւորուած՝ ժրաջան Աւրաբացի երկրագործներու աշխատութեամբ. ճամբան չատ անգամ կը հանդիպէինք կարավաններու, որոնք հեռաւոր քաղաքներէ՝ Տիարպէքիրէ, Մուսուլէ, Պիթլիսէ, Երզրումէ, Վանէ և մինչև իսկ արտասահմաններէն վաճառականական նիւթեր կը հասցնէին Հալէպ — այդ մեծ փոր քաղաքին՝ չահու գլխաւոր աղբիւր մ'ընծայելով: Նոյն օրն ալ միօրինակութեան տաղտուկը չքաչեցինք. թէև արեւին տաքութիւնը աղդեցիկ էր, չորեքսանսերէն մէկը՝ որ տանկպէժ էր, միշտ կը զուարթացնէր զմեզ իր շոշոներով, ուրիշ մը արաբերէն՝ իր լուրդլենկերով, երրորդ մ'ալ թուրքերէն՝ կիւզել-նեներով: Ա՛յսպէս ճամբորդութիւնս ուրախ ու ֆիզիքապէս օգտակար եղաւ. բաւական թռուլ ուղեկիցներուս ալ. այդ օր 8 ժամուան ուղեգնացութիւն ընելէն վերջ հասանք Զոպան-պէկ ըսուած գիւղը: Յիշեալ գիւղը իբր 60 տուն կը պարունակէ. ափսո՛ս, որ մերկ ծառաստաններէ, ընդարձակ դաշտի մը ափի վրայ չինուած կ'երեւար խիստ ճաշակաւոր տներով, որոնցմէ չատեր երկայարկ էին, և ոեչսին տունը ամենէն գեղեցիկն էր: Այս գիւղին ընտանիքները բազմանդամ չեն. ատոնց սեռը աւելի է իգականէն: և հոս հարկաւոր աղջկան մը համար չափազանց դրամ ծախիտ կը վճարուի տղուն կողմանէ: Հոս իգական սեռին յատկութիւնները աւելի նշանակելի են իրենց հետաքրքրական կողմերով: Կիները այնքան աշխոյժ ու փութկոտ կ'երեւին որ չեն մտնար գործի մը հետ ուրիշ մ'ալ գլուխ հանել. մէկը իր հօտը չրելու, ուրիշ մը նախիրը դաշտը հանելու, երրորդ մ'ալ գիւղէն հեռու քակոր ու կրկուտ հաւաքելու փութկոտութեան մէջ է. իսկ այր մարդիկ՝ հակառակ իրենց առատերկութեան՝ դրեթէ տնական գործերուն չեն խառնուիր, այլ գիրցուցած ձիուն վրայ՝ նիզակը ձեռքը առած՝ հրապարակ կելնեն ձիարշաւի մրցման մտնակցիլ, իրենց հետ առնելով նաև իրենց շաքեները: Այս գիւղացիները բաւական հարուստ կերեւին. իրենց կիներէն ոմանց ճակատին կամ գլխուն վրայ ոսկիէ կամ արծաթէ չարոյներ կը տեսնուէին. Ամէն տուն՝ ուր կը մտնէինք, գե-

ղեցիկ, նահապետական ոճով փըռուած էր բուրդէ չինուած գունաւոր կարպետներով։ Այս գիւղի այրերը տեսակ մը սրամտութիւն կը ցուցնեն իրենց խօսուածքին մէջ. թէեւ արդարասէր՝ բայց ոչ սպրդիտասէր են։ Տեղացիք կը խօսին թուրքերէն լեզուով։ Ան գիւղը Զօպան-պէկի ենթակայ միւռն վերնայարկի մէջ անցուցինք։

Գ. Բագրատունի

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տակաւին երէկ լրացան Ցարութեան ծանի սովորական արարողութիւնք՝ եկեղեցւոյ մէջ, Պատրիարքարանի մէջ, և արտաքոյ Պատրիարքարանի։ Շնորհաւորական այցելութիւններ, ուղերձներ, այցարքարտեր, հեռագրեր փոխանակուեցան, բարեմաղթութիւններ ու բանախօսութիւններ եղան։ Մեզ ևս կը շնորհաւորեմք՝ ընդհանրապէս՝ մեր սիրելի ազգայիններն, և մասնաւորապէս՝ Փունկի մուքառոր ու հեռաւոր աղնիւ ընտերցողներն, մաղթելով մշտնջենաւոր յաջողութիւն ու բարօրութիւն, և մասնայանելով խորին շնորհակալութիւն՝ ամէն անոնց, որ՝ Ցարութեան տօնի առիթիւ չքաւոր պատանիները զգեցուցին, որ կարօտելոց օգնութեան ձեռք կարկառեցին, որ սրբանկայ այցելեցին վիրիթարեցին, և Ցարութեան տօնը այսպիսի առաքինութեամբ կատարել տանկացան։

— Ուրախութեամբ իմացանք որ՝ Դավրեժի ազգայինք, քաղաքին մէջ ընդարձակ դէտին մը գըներ ունի 2200 լիրայի, կեդրոնական վարժարան մը չունենալու համար։ Դավրեժի և Պարսկաստանի ուրիշ նշանաւոր քաղաքաց ազգայնոց մէջ վերջին ժամանակներս տեսնուած կրթասիրական չարժումները գովելի են։ Անշուշտ կը բաղձանք որ յարատեւեն այդ չարժումները՝ միւնոյն եռանդով ու գործունէութեամբ, որ արդ ի սկզբան կը տեսնուին։ Ըստ մեզ՝ մեծ են, բարձրը են՝ եկեղեցական ու աշխարհական դասերէ միայն անոնք, որ արժ ու խղճի մուօք հոգ ու խնամ կը տանին կրթական կարեւորագոյն գործին համար։

— Ճիպուխիէ 337 ֆր. ղրկըուեր է Պատրիարքարան, կարնոյ երկրաշարժէ կարօտելոց համար։

— Պուլղարիոյ Հայոց նախորդ այցելու հովիւ Գեր. Տ. Բարթուղիմէոս Տ. վարդապետ Պաղճեան՝ եբեկ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

— Էմմիածնի միաբաններէն Տ. Մխիթար վարդապետի տեղեկագրէն կ'իմացուի թէ՝ Ռուսիոյ մէջ 6 Հայ թեմ, 1327 եկեղեցի, 79 վանք, 7 եպիսկոպոս, 34 վարդապետ, 1547 քահանայ, 356 եկեղեցական սպասաւոր, 4 թեմական դպրոց, 3 ընկերանոց կայ, և բովանդակ Հայոց թիւն է 1 միլիոն 131 հազար 474, որոյ 530 հազարը կին են։

— Ռուսիոյ Նախիջեւան քաղաքէ 100 րուպլի ղրկուեր է Պատրիարքարան, խնդրելով որ Մշոյ Ս. Կարապետ վանքը ղրկուի այդ գումարն, և նուիրատուաց համար Ս. Պատարագ մատուցանէ վանահայրը։

— Փարիզի ազգայնոց մէջ հանգանակեալ 350 ֆրանք ղրկուեր է Պատրիարքարան, կարնոյ երկրաշարժէ կարօտելոց համար։

— Տփղիսի մէջ բազում ժամանակէ ի վեր հրատարակուող Նոր Դար անուն լրագիրը խափանուելէ՝ նիւթական անբաւականութեան պատճառաւ։

— Իզմիրի Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը՝ ոակեզօծ չրջանակով ու գեղագիր տառերով աղերսագիր մը յանձնելէ կուսակալ Ֆեամիլ փաշայի, խընդրելով որ Օգոստ. Սուլթանին մատուցանէ՝ հացի ու մսի օրական կարաոարեկան որոշ պարէն մը յատկացընելու համար, ինչպէս արդէն քանի մը տարիէ ի վեր այդ չնորհը կը վայելէ տեղւոյն յունական Հիւանդանոցը։ Կուսակալը խոստացեր է բարեխօսել։

— Իզմիրի Առաջնորդ Սրբազան կողմանէ Պիպեան Տ. Ոսկի քահանայ՝ տեղւոյն անգղիական հիւպատոսին մօր յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելէ, մաղթանք արտասաներ, և հիւպատոսը գոհութիւն յայտներ է այս մեծարանաց համար։

— Եգիպտոյ նախորդ Առաջնորդ Գեր. Տ. Խորէն Սրբազան՝ իբ ծերութեան պատճառաւ Պատրիարքարանէ խնդրեր է՝ քահանայական ձեռնադրութեան դուժ չյանձնել իրեն։

— Օգոստ. Սուլթանը հաճեցաւ Ցարութեան ծանի առթիւ 30,000 ղրուշ չնորհել մեր Պատրիարքարանի, 75,000՝ յունաց, և 25,000՝ Հռոմէական ազգայնոց Պատրիարքարանաց։

— Անգղիայէ՝ Գալուստ էֆէնտի Կիւլպէնկեան 20 ոսկի ղրկեր է Խասգիւղի Գալֆաեան Որբանոցի մատրան, լուացարանի և բաղնեաց նորոգութեան համար։

— Իզմիրի Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցի հարիւրամեայ Ծոբեղեանի առթիւ արուած նուէրներուն գումարը՝ 630 օսմանեան ոսկի եղած է։

— Իզմիրի ծանօթ ազգայնոներէն կարապետ էֆէնտի Արապեան՝ տեսնելով տեղւոյն Ս. Սահակեանոց եկեղեցւոյ չրջափակին մէջ քահանայից յատկացեալ սենեակներուն անբաւականութիւնը, ըստ կըսած է իր անձնական ծախիւք երկրորդ յարկ մը բարձրացնել՝ երեք ընդարձակ ու օդասէտ սենեակներով։ Արապեան էֆէնտի ուրիշ անգամ ալ առատաձեռնած է՝ որբոց յատուկ արհեստանոցի մը չինութեամբ։

— Օգոստ. Սուլթանը Ուլայի առաջին տասիճան չնորհեց՝ Բազաքական ժողովոյ տասենապետ Եուսուֆեան և Պատրիարքարանի գործակատար Տ. Ներսէսեան էֆէնտիներու։ — Միւթէմայիզի տասիճան՝ Պատրիարքարանի վարչական դիւանապետ Թէլեան Բարթող և յարաբերական դիւանապետ Խաչատուրեան Կարապետ էֆէնտիներու։ — Երկրորդ տասիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան՝ պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Գաբրիէլ Սրբազանի։ — Երրորդ տասիճանի Օսմանիյէ՝ Բազաքական ժողովոյ անդամ Գարակէօղեան Գրիգոր էֆէնտիի։ — Երրորդ տասիճանի Մէճիտիյէ՝ Բազաքական ժողովոյ անդամներէն Սեվէհան Միհրան, Տէմիրճիպաշեան Սեդոհ և Ասատուր Միքրոիչ էֆէնտիներու։ — Հինգերորդ տասիճանի Մէճիտիյէ՝ Պատրիարքարանի բարեգործական խաչատուրեան Մարտիկ և բարեպան Սրապեան Կարապետ աղանեաու։

— Ամասպազարի մէջ անցեալ նեը վաճանեալ Պարոնեան Գրիգորի տունին տիկինը՝ 10 օսմ. ոսկի նուիրեր է եհտիգուլէի Հիւանդանոցի, ըստ վերջին կամաց վախճանելոյն։

— Ռուսիոյ Մերակոյսը, իբրեւ վճռաբեկ տեսեան՝ որոշեր է Տփղիսի Հայ եկեղեցւոյ վերադարձնել՝ յառաջագոյն Ռուսիոյ կըրթական նախարարութեան գրաւած եկեղեցապատկան կալուածներն, որ 52000 ոսկի կ'արժեն։ Առաջնորդարանը բողոքած էր այդ գրաւման դէմ։

— Պատրիարքարանը Ծաղկեայ փելըն կրելու արտօնութիւն տուաւ՝ Պաղտատի Տ. Աւետիս քահանայի։

— Պատրիարքարանէ «Տիվրիկցի Փրփրիմեան Առաքել անուն 42-43 տարեկան, դէմքը սակաւ ինչ դեղնագոյն և նիհար, միջահասակ, սեւահեր, երկարաքիթ, խաշորաչափ, ատորին ծնօթը՝ վերնէն ատիճան մը դուրս ցըցուած և այնու դէմքին վրայ որոշ զանազանութիւն մ'ունեցող, ընտանեաց տէր և արուեստով Պատանաճի ազգային մը քանի տարիէ ի վեր անյայտ եղած է։ Կը յանձնարարուի արդ. Ազգայնոյ, որ եթէ երբէք յիշեալ ազգայնոյն ո՛ր, ողջ կամ մեռեալ լինելու մասին ո՛ր և է տեղեկութիւն ունին, հաճին Ազգային Պատրիարքարանի ծանուցանել »։

= Լրագիրս անցեալ չաբթու չորրորդ տարակուսեալ տօնի պատճառաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկրագործական վերաոեսչութիւնը որոշեր է՝ եգիպտոսէ բամպակի ընտիր հունտ բերել տալ, և ձրի բաժնել երկրագործաց։

— Կայսերական հրաման ելած է՝ նահանգաց համար ինչպէս ոսպիականները, նոյնպէս ժանտարմաներ դրել պէտք եղածին չափ։

— Դատական նախարարը նըկատելով՝ գաւառաց մէջ անգութ վաչխառուայ երեսէն ժողովըրդեան կրած զրկանքն ու նեղութիւնը, պատժական կանոնագրին վրայ յօդուած մը աւելցունել տըուեր է, որով՝ այսուհետեւ տուգանքի ու երկամեայ բանտարկութեան պիտի դատապարտուին անխիղճ վաչխառուք։

— Մայրաքաղաքիս ծանօթ սեզանաւորներէն Պ. Լվէնեանս՝ 500 լիրա նուիրեր է Պրուսայի մէջ յոյն աղջկանց վարժարան մը հաստատելու համար։

— Կայսերական թիկնապահներէն և ծովային ենթասպաներէն Աբդուռահման Թահիր՝ որ Թարապլուսը-Շամի կառավարիչ Ասատուլլահի փաշա։

— Մայրաքաղաքիս պարսկական դեսպանը՝ այս չաբթու Մատրիտ ուղեւորեցաւ, Սպանիոյ թագադրութեան հանդիսութիւնը ներկայ գտնուելու համար։

— Օգոստ. Սուլթանը՝ ականակուռ Օսմանիյէ պատուանշան չընորհեց Պուլղարաց Էկզարք. Տ. Եզեքիէլ։

—Կայսերական պալատան քարտուղարներէն Ֆայիգ պէյ և Ապտուլլահ փաշա՝ չորեքշաբթի երեկոյ Մատրիտ ուղեւորեցան, Ալֆոնս թագաւորին չափահասութեան հանդէսներուն ներկայ գտնուելու համար։

— Միսիրլիի կառավարիչ Րէշիտ փաշա մեռեր է։

—Իզմիտի մէջ ապահովագրեալ խանութէ մը հրդեհ պատահեր, և ուրիշ 7 խանութ ալ այրեր են։

— Պոյապատ գաւառակի Եասը գիւղի մէջ՝ Գարաճաօղլու Ահմետի տունը, կինը, 6-7 տարեկան երկու զաւակները, մեկ հիւրը, կաթսիքն, մեկ հորթն ու մեկ այծն այրեր են։

— Կիւմիւլճինէի մէջ՝ գաղթական Լաթիֆի տան մէջ գիշեր ատեն հրդեհ պատահեր, կինն ու երկու փոքրիկ զաւակները ծանրապէս վիրաւորուեր, և մեկ զաւակը բոցերուն զոհ եղեր է։

— Ֆէնէրի յունաց վարժարանի հելլէն գրականութեան ուսուցչ Ամպքօօքլօ՝ որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, երեքշաբթի առաւօտ տանը սենեկին մէջ ինքնին կախեր է։ Քանի մ'օր առաջ, Հէյտէլի կղզիէ կ. Պոլիս իջեր, վարժարանին մնտուկէն 45 լիրա առեր և պարտքերը վճարելէետքը վերադարձեր է։

— Միլիտատի Լօյօֆէթ էֆէնտի՝ գարմանի համար Աթէնք երթալու առեն՝ չոգենաւէն ինքզինքը ծովը նետեր խեղդուեր է։ Մանանագեալ էր և զաւակայ տէր։

— Վճռաբեկ դատարանն հաստատեր է Էրզրումի վերաքննիչ դատարանի մէկ վճիռն, որով՝ Պիթլիսի ատիկանական Քամիաէր Հիլմի պէյի սպանութեան առթիւ մահուան դատապարտուած փախստական Յովսէփի մեղսակիցներէն Զաքար Պապիկեան՝ 4, և Մոլթէս Մըկրտիչեան, մահաեան ՅարութիւնԵւ Սիմոնի դուստր Տիլդէր՝ 3 տարի ժամանակիր բանտարկութեան դատապարտուած են։

— Կէլիպոլուի հրէական թաղի մէջ՝ 7 տուն ու 6 խանութ այրեր են։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

կ. Պոլիս. 20 Ապրիլ 1902

Օսմանեան Բօսղասէ	28-13
Րուպլի Երկաթուղի ֆրանք	112-1/2
Թրամուէյ . . . կ. Օ.	580

Օսմանեան լիրան 100 դրուշէն

Մէճիտիյէ	108.9
Մէճալիք	100.2
Հինգնոց	103-1/2
Վեցնոց	102-1/2
Րուպլի թղթադրամ	8 58
Ռուսիոյ Բոլ	89 3/4
Գազղիական լիրա	87-23
Անգղիական լիրա	110- 3
Գրամիոյ	51.. 7

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիէննայէ հեռագրեր կը ծանուցանէն թէ՝ քանի մ'օրէ ի վեր Աւստրիոյ ու Հունգարիոյ դրէթէ ամէն կողմերը սոսկալի փոթորիկ մը կը տիրէ, և տեղ տեղ սաստիկ ցուրտ կայ. թէ՝ փոթորիկը բազմաթիւ այգիներ ու պարտէզներ բոլորովին ընաջինջ ըրած է, և պըտուղներն ալ մեծ վնասներ կրած են։ Կալիցիոյ մէջ երկու օր առատ ձիւն տեղացեր, և երկրագործական բերքը ծանրապէս վնասուելու է։ Թրքիոյ մէջ ալ շատ վնասուց պատճառ եղեր է փոթորիկն, և Ֆիլիպէի մէջ ու չրջակայքը ա՛չ սակաւ բարձրացեր է ձիւնը։

= Փարիզի մէջ՝ Գոմթար անուն մարդ մը, 99 տարեկան, ընտանեացն հետ փոքրիկ կռուէ մ'ետքը՝ ինքզինքը կախեր սպաններ է։

= Պուլղարիոյ ներքին գործոց նախարարը երկրին ամէն կողմերը դրեր պատուիրեր է՝ ժողովրդեան քով դանուած բոլոր դէնքերը գըրաւել փութով։

= Իտալիոյ խորհրդարանը ունըներ է՝ 100 ին 3 տոկոսով նոր փոնտզիտէ հանել։

= Գերմանիայէ՝ Քուպէլիք անուն քաղքահարը մը, 18 տարեկան, 3 ամիս առաջ Նիւ Եորք գացեր, և երեկոյթներու մէջ ըրած ճարտարութեամբ՝ 20,000 անգղիական լիրա շահեր է . . . .։

= Փորթուկալի կառավարութիւնն ալ Զինաստանէ մուս մը երկիր ուզեր է, բայց չինական կառավարութիւնը մերժեր է, և կը կարծուի թէ՝ այս մերժումն ըրած է Զինաստան՝ Գերմանիոյ պաշտպանութեան յենլով։

= Պուլղարիոյ Շիրքա գիւղի նորահաստոյց պուլղար եկեղեցւոյ օծման հանդէսը՝ պիտի կատարուի առաջիկայ Սեպտեմբեր ամսոյ մէջ։ 1879 է ի վեր հանդանակութիւն սկսուած, մինչև ցարդ 1 միլիոն 34 հազար 197 րուպլի հաւաքուած և 763 հազար 949 րուպլի ծախք եղած ըլլալով՝ մնացեալը պահուած է։

= Լոնտոնի գաղղիական Հիւանդանոցի հաստատութեան 34գ տարեդարձի հանդէսը կատարուեր է՝ գաղղիական դեսպանին նախագահութեամբ։ 250 ի չափ հրաւիրեալք ներկայ գտնուեր են, ինչպէս նաև Լոնտոնի քաղաքապետը, Պելճիոյ, Զվիցերիոյ ու Սերպիոյ դեսպանք, և այլք։ Կոչունք մը ըրուեր, և գաղղիական դեսպանը խօսելով՝ ծանուցեր է թէ՝ Գաղղիոյ կառավարութիւնը 100,000 ֆրանք տուած է այս հիւանդանոցին համար, բայց տակաւին 500 հազար ֆրանքի պէտք կայ, և ինչ ինչ ըստիպողական ծախուց համար դեսպանատան մէջ պազար մը պիտի բանայ։ Դեսպանը շնորհակալութեամբ յիշեր է թէ Անգղիոյ թագուհին ու թագուհին յօժարած են հովանաւորել այդ պազարը։ Սէզանին վրայ 85,000 ֆրանքի հանգանակութիւն եղեր է։

= Ադեքսանդրիոյ մէջ՝ Վերին Եգիպտոսէ ու Նուպիայէ գաղթեալ Պէրպէրներն, որ դրեթէ ընդհանրապէս սպասաւոր կամ կառապան կ'ըլլան, փոխադարձ օգնութեան ընկերութիւն մը կազմեր են՝ նպատակ (Նուպիա) անուամբ, և 10 ղրուշ ամսական բաժնով։

= Գահիրէի մէջ՝ ռուս հիւպատոսարանի նախորդ դիւանապետ Պ. Գրիգոր եղիազեանի առաջնորդութեամբ հանգանակութիւն բացուեր է՝ Շամախիի երկրաշարժէ կատարելոց համար, և մինչև ցարդ 4700 ֆրանք հաւաքուեր է։

= Ի Ռումանիա երկաթուղւոյ կայարանի մը մէջ՝ գաղղիացի երկրաչափի մը պայուսակը գողցուեր է, որուն մէջ 200 հազար ֆրանքի դահաբերվէն կայ եղեր։

= Միացեալ Նահանգաց հանրային արեւմնահան եղերքն, ինչպէս նաև ի Նիւ Եորք ա՛յնչափ սաստիկ չերմութիւն եղեր է, որ երկու հոգի ալ մեռեր են։

ՅԱՆ ԱՀԵՂ

Տիար Հուշարար, խնդրում եմ ինձ տեղեկացնել, թե ե՞րբ է լույս տեսել «Հայկական հուշարար» անունով առաջին տարեգիրքը։ Ո՞րտեղ կարելի է ձեռք բերել այդ գիրքը, ո՞րքան է նրա գինը։

—Կարդալ է ուզում, որ իմանայ, թե ե՞րբ է լույս տեսել առաջին հայկական տարեգիրքը, որ հիշատակում է Ձեր նամակում։ Ինչպես տեսնում եմ, Ձեզ հետաքրքրում է նաև գրքի գինը։ Ուրեմն, ինչպես ասացի,

ՍՏԱՑՈՂ ՉԿԱ ԱՆ ՀԱՎԱՏԱԼ ՄԻ ԹՈՂ
ՊԱՏՄ-ՎԻՊ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹ ՊԱՐ 38

Գ. Ա. ՊԱՂՏԱՍԱՐՅԱՆ

ՄԱՐԴԻԿ ՉԵՆ ԱՌԵԼ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ
ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ
ՀԱՄԱՐ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՎԱՆՔԻՆ
ԵՒ ՎԱՆԵՑԻ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ

ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԱՆԵՑԻ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ